

POSTANOWIENIE

Dnia 25 listopada 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jolanta Frańczak

SSN Beata Gudowska

w sprawie z protestu wyborczego A. R.

przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w okręgu wyborczym nr [...]

przy udziale:

- 1) Prokuratora Generalnego,
- 2) Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,
- 3) Przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej w K.,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 25 listopada 2015 r.,

postanawia:

wyrazić opinię, że zarzut protestu jest zasadny, lecz naruszenie przepisów Kodeksu wyborczego nie miało wpływu na wynik wyborów w okręgu wyborczym.

UZASADNIENIE

Pismem z 29 października 2015 r., które wpłynęło do Sądu Najwyższego 4 listopada 2015 r., A. R., jako wyborca umieszczony w spisie wyborców w obwodzie nr [...], zlokalizowanym [...], wniósł protest wyborczy przeciwko ważności wyborów do Sejmu RP i Senatu RP przeprowadzonych 25 października 2015 r. w okręgu nr [...], zarzucając naruszenie art. 185 pkt 2 w związku z art. 52 § 1 i § 2

Kodeksu wyborczego przez ich niezastosowanie, co w konsekwencji doprowadziło do wprowadzenia w spisie wyborców, obok jego nazwiska, podpisu niezidentyfikowanej osoby, co pozbawiło go możliwości oddania głosu w wyborach.

Wnoszący protest twierdził, że 25 października 2015 r. przybył do lokalu wyborczego obwodowej komisji wyborczej nr [...], aby oddać głos. Po weryfikacji danych zawartych w spisie wyborców ujawniono, że w rubryce przewidzianej na podpis wyborcy przy imieniu i nazwisku wnoszącego protest wpisany był już nieczytelny podpis bliżej nieokreślonej osoby. Członek obwodowej komisji wyborczej nie potrafił udzielić informacji, dlatego „spis wyborców w tej części został zapisany przez niezidentyfikowaną osobę”. Żaden z sąsiadów wnoszącego protest, których nazwiska zamieszczono w spisie wyborców, nie potwierdził faktu wadliwego wpisu. Wnoszący protest zgłosił opisaną sytuację przewodniczącemu obwodowej komisji wyborczej, w następstwie czego została sporządzona notatka. W ocenie wnoszącego protest, któryś z członków obwodowej komisji wyborczej naruszył art. 52 § 1 i § 2 Kodeksu wyborczego, które regulują sposób składania przez wyborcę podpisu przy odbiorze kart do głosowania. Nie została zachowana odpowiednia procedura, zgodnie z którą wyborca potwierdza otrzymanie karty do głosowania własnym podpisem w przeznaczony na to rubryce spisu wyborców. Doprowadziło to w konsekwencji do pozbawienia wnoszącego protest prawa głosu w wyborach do Sejmu RP i Senatu RP w okręgu wyborczym nr [...]. Opisane zdarzenie miało wpływ na wynik głosowania, ponieważ w wyniku tego kandydaci, na których wnoszący protest chciał oddać głos, otrzymali o jeden głos mniej. Z tego względu wniósł o stwierdzenie nieważności wyborów w okręgu [...]. Do protestu został dołączony dowód w postaci notatki wiceprzewodniczącej obwodowej komisji wyborczej nr [...] z 25 października 2015 r., w której potwierdzone zostały twierdzenia wnoszącego protest.

W odpowiedzi na protest, Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej stwierdził, że ustalenie stanu faktycznego wymagałoby przeprowadzenia postępowania dowodowego, do czego Komisja nie jest uprawniona. Zgodnie z pkt 26 wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r., stanowiących załącznik do uchwały Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 25 września 2014 r. w sprawie wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r. (M.P. poz. 1008), przy czynności potwierdzania przez wyborców otrzymania kart do głosowania należy baczyć, aby podpisy były składane w miejscach (w linii) odpowiadających nazwiskom. Możliwe jest składanie podpisu bez odwracania spisu. W przypadku, gdy komisja zauważy, że osoba podpisała się w linii przy nazwisku innego wyborcy, wskazuje tej osobie właściwe miejsce w spisie do złożenia podpisu, a podpis złożony w niewłaściwym miejscu skreśla. Skreślenie opatruje się adnotacją „podpis w nieprawidłowym miejscu” i parafą przewodniczącego komisji lub jego zastępcy. Podniesiony w proteście zarzut dowodzi, że mogło dojść do naruszenia przepisów ustawy i wytycznych Państwowej Komisji Wyborczej wiążących obwodowe komisje wyborcze. W związku z powyższym Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej wyraził opinię, że gdyby zarzut okazał się zasadny, to doszło do naruszenia prawa, lecz z uwagi na fakt, że dotyczyło to jednego wyborcy, naruszenie to nie miało wpływu na wynik wyborów.

Prokurator Generalny w swoim stanowisku co do zasadności złożonego protestu wyraził opinię, że zarzut pozbawienia wnoszącego protest prawa do głosowania przez obwodową komisję wyborczą nr [...] jest zasadny, lecz naruszenie przepisów nie miało wpływu na wynik wyborów. W całym okręgu wyborczym nr [...], w skład którego wchodził obwód wyborczy nr [...], oddano łącznie 542.768 głosów ważnych. Ze względu na znaczną różnicę głosów oddanych na poszczególne listy kandydatów oraz na poszczególnych kandydatów z tych list, jednostkowe zdarzenie zgłoszone przez wnoszącego protest nie mogło mieć wpływu na wynik wyborów. Prokurator poinformował, że w zakresie ewentualnego popełnienia przestępstwa, odpis protestu został przekazany do Departamentu Postępowania Przygotowawczego Prokuratury Generalnej w celu podjęcia stosownych działań.

Przewodnicząca Okręgowej Komisji Wyborcza w K., jako uczestnik postępowania, wyjaśniła, że zwróciła się do przewodniczącego obwodowej komisji wyborczej nr [...] o wyjaśnienia w związku z zarzutami zawartymi w proteście. Na podstawie tych wyjaśnień ustalono, że faktycznie odmówiono wydania kart do głosowania wyborcy A. R. z tego powodu, że w rubryce, w której miał on potwierdzić odbiór kart, znajdował się już inny nieczytelny podpis. Oczywiście niedopatrzeniem komisji było dopuszczenie do sytuacji, w której potwierdzono odbiór kart w niewłaściwej rubryce, pozbawiając innego wyborcę prawa głosu, jednakże w zaistniałych okolicznościach, kiedy niemożliwe było ustalenie, kto złożył podpis, prawidłowym działaniem komisji była odmowa wydania kart do głosowania wyborcy. Zdaniem Przewodniczącej Okręgowej Komisji Wyborczej, chociaż komisja obwodowa dopuściła się uchybienia w procedurze wydawania kart, to uchybienie to pozostaje bez wpływu na wynik wyborów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 101 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyborów do Sejmu i Senatu na zasadach określonych w ustawie. Zasady te zostały określone w przepisach ogólnych art. 82 i 83 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz.U. Nr 21, poz. 1510 ze zm.) oraz – w odniesieniu do wyborów do Sejmu – w art. 241-246, a w przypadku Senatu – w art. 258.

Kodeks wyborczy stanowi, że wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty (art. 241 § 3). Przedmiotem zarzutów może być: 1) dopuszczenie się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub 2) naruszenie przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mające wpływ na wynik wyborów (art. 82 § 1).

Wnoszący protest w rozpoznawanej sprawie sformułował zarzut naruszenia art. 185 pkt 2 w związku z art. 52 § 1 i 2 Kodeksu wyborczego. Zgodnie z art. 185

pkt 2, do zadań obwodowej komisji wyborczej należy m.in. czuwanie w dniu wyborów nad przestrzeganiem prawa wyborczego w miejscu i czasie głosowania. Obejmuje to między innymi czynności potwierdzania przez wyborców własnoręcznym podpisem otrzymania kart do głosowania. Zgodnie z art. 52, przed przystąpieniem do głosowania wyborca okazuje obwodowej komisji wyborczej dokument umożliwiający stwierdzenie jego tożsamości (§ 1), po czym wyborca otrzymuje od komisji kartę do głosowania właściwą dla przeprowadzanych wyborów, opatrzoną jej pieczęcią. Wyborca potwierdza otrzymanie karty do głosowania własnym podpisem w przeznaczony na to rubryce spisu wyborców.

Jak wynika z pisemnego oświadczenia wiceprzewodniczącej obwodowej komisji wyborczej nr [...] (dołączonego do protestu wyborczego) „w rubryce pod nazwiskiem R. Z. (...) omyłkowo został wprowadzony podpis niezidentyfikowanej osoby”. Z tej przyczyny obwodowa komisja wyborcza odmówiła wnoszącemu protest wydania karty do głosowania, w konsekwencji czego nie mógł on wziąć udziału w głosowaniu – oddać głosu na wybranych przez siebie kandydatów do Sejmu RP i Senatu RP.

Żaden z uczestników postępowania (Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej, Prokurator Generalny i Przewodnicząca Okręgowej Komisji Wyborczej w Krakowie) nie zakwestionował twierdzeń wnoszącego protest ani nie podważył prawdziwości pisemnego oświadczenia dołączonego do protestu, z których wynika, że wyborca A. R. został pozbawiony możliwości oddania głosu w wyborach do Sejmu RP i Senatu RP w okręgu wyborczym nr [...], ponieważ nie wydano mu kart do głosowania.

W tej sytuacji Sąd Najwyższy oparł swoje rozstrzygnięcie na twierdzeniach wnoszącego protest zawartych w proteście oraz treści dołączonego do protestu oświadczenia wiceprzewodniczącej obwodowej komisji wyborczej nr [...], które znalazły potwierdzenie również w wyjaśnieniach przedstawionych przez Przewodniczącą Okręgowej Komisji Wyborczej w K. Na podstawie tych wyjaśnień ustalono, że faktycznie odmówiono wyborcy A. R. wydania kart do głosowania, ponieważ w rubryce, w której miał on potwierdzić odbiór kart, znajdował się już inny nieczytelny podpis. Niedopatrzaniem obwodowej komisji wyborczej było dopuszczenie do sytuacji, w której doszło do potwierdzenia odbioru kart do

głosowania w innej rubryce (przy innym nazwisku), przez co pozbawiono innego wyborcę (wnoszącego protest) prawa głosu.

W tych okolicznościach należało uznać, że zarzut protestu jest zasadny z uwagi na naruszenie przez obwodową komisję wyborczą nr [...] przepisów dotyczących czynności potwierdzania przez wyborców otrzymania kart do głosowania. Stanowi to naruszenie art. 52 § 1 i 2 Kodeksu wyborczego.

Stwierdzone naruszenie prawa wyborczego nie miało jednak wpływu na wynik wyborów. Należy bowiem mieć na względzie, że w całym okręgu wyborczym nr [...], w skład którego wchodził obwód wyborczy nr [...], oddano łącznie 542.768 głosów ważnych. Ze względu na znaczną różnicę głosów oddanych na poszczególne listy kandydatów oraz na poszczególnych kandydatów z tych list, jednostkowe zdarzenie zgłoszone przez wnoszącego protest nie mogło mieć wpływu na wynik wyborów. Udział wnoszącego protest w głosowaniu nie zmieniłby wyników wyborów w okręgu nr [...]. W konsekwencji stwierdzone naruszenie nie mogło mieć i nie miało wpływu na wynik wyborów. Nie oznacza to w żadnej mierze akceptacji ze strony Sądu Najwyższego dla błędów i niestaranności obwodowej komisji wyborczej.

Z tych względów na podstawie art. 242 § 2 i art. 243 § 1 Kodeksu wyborczego orzeczono jak w sentencji, wydając opinie, że zarzut protestu jest zasadny, lecz naruszenie przepisów Kodeksu wyborczego nie miało wpływu na wynik wyborów w okręgu wyborczym nr [...].